

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Departementet

Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug
og Fiskeri

Den 7. maj 2009
Sagsnr.: 39

- ./. Vedlagt fremsendes til udvalgets orientering notat og grundnotat om forslag til Kommissionens forordning om ændring af forordning (EF) nr. 889/2008 om gennemførelsesbestemmelser for økologisk produktion, mærkning og kontrol med hensyn til økologisk akvakultur og tangplanter. (Komitesag)

Med venlig hilsen

Jesper Wulff Pedersen

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen/Plantedirektoratet

Dep sagsnr. 14890

Den 7. maj 2009

FVM 656

NOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om forslag til Kommissionens forordning om ændring af forordning (EF) nr. 889/2008 om gennemførelsesbestemmelser for økologisk produktion, mærkning og kontrol med hensyn til økologisk akvakultur og tangplanter

KOM-dokument foreligger ikke

Kommissionen har fremlagt udkast til forslag om ændring af Kommissionens forordning (EF) nr. 889/2008 om gennemførelsesbestemmelser for økologisk produktion, mærkning og kontrol med hensyn til økologisk akvakultur og tangplanter i Rådets forordning (EF) nr. 834/2007 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter (økologiforordningen).

Forslaget forventes eventuelt sat til afstemning på mødet i Den Stående i Komité for Økologisk Landbrug den 13. - 14. maj 2009.

Forslaget omhandler gennemførelsesbestemmelser vedrørende økologisk akvakultur og tangplanter, herunder regler for miljømæssig bæredygtighed, omlægning, produktion og foderanvendelse, veterinære behandlinger og transport af dyr til videre forarbejdning. Forslaget vurderes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark.

Regeringen vil tilslutte sig forslaget, idet man dog lægger afgørende vægt på, at forslaget ændres således, at der kan anvendes væld-, dræn- eller borevand i dambrugsproduktionen, og at der findes en tilfredsstillende løsning i forhold til at tillade recirkulerende produktionsanlæg, også under tag.

Herudover arbejdes der for, at forslaget skærpes med henblik på harmonisering på højest mulig niveau, især således at tilførslen af carotenoide pigmenter (farvestoffer) ikke må overstige fiskenes fysiologiske behov, at positivlister holdes så restriktive som mulig, at der indføres en generel overgangsordning, at der indføres krav om obligatorisk sygdomsforebyggelse gennem vaccination, og at restriktioner vedr. antallet af parasitbehandlinger udgår, samt at dyrevelfærden skærpes gennem et direkte forbud mod fjernelse af øjenstilken hos rejer.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen/Plantedirektoratet

Dep sagsnr. 14890

Den 7. maj 2009

FVM 656

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om forslag til Kommissionens forordning om ændring af forordning (EF) nr. 889/2008 om gennemførelsesbestemmelser for økologisk produktion, mærkning og kontrol med hensyn til økologisk akvakultur og tangplanter

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Forslaget omhandler gennemførelsesbestemmelser vedrørende økologisk akvakultur og tangplanter, herunder regler for miljømæssig bæredygtighed, omlægning, produktion og foderanvendelse, veterinære behandlinger og transport af dyr til videre forarbejdning. Forslaget vurderes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark.

Baggrund

Kommissionen har fremlagt udkast til forslag om ændring af Kommissionens forordning (EF) nr. 889/2008 om gennemførelsesbestemmelser for økologisk produktion, mærkning og kontrol med hensyn til økologisk akvakultur og tangplanter i Rådets forordning (EF) nr. 834/2007 om økologisk produktion og mærkning af økologiske produkter (økologiforordningen).

Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 11, 13(3), 15(2), 16(1) og (3)(a) og (c), 17(2), 18(5), 19(3), 22(1), 28(6), 38(a), (b), (c), 40 og artikel 14 i økologiforordningen.

Forslaget behandles i en forskriftskomiteéprocedure i Den Stående Komité for Økologisk Landbrug. Hvis der er kvalificeret flertal, vedtager Kommissionen forslaget. Opnås der ikke kvalificeret flertal, forelægger Kommissionen sagen for Rådet og underretter samtidig Europa-Parlamentet. Rådet kan med kvalificeret flertal vedtage forslaget uændret eller udtale sig imod det. Hvis der er kvalificeret flertal imod forslaget, skal Kommissionen behandle sagen på ny. Handler Rådet ikke inden en frist på højst tre måneder, kan Kommissionen vedtage forslaget.

Forslaget forventes eventuelt sat til afstemning på mødet i Den Stående i Komité for Økologisk Landbrug den 13. - 14. maj 2009.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesbestemmelser til en allerede vedtaget retsakt, og det vurderes på den baggrund, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Formål og indhold

Økologiforordningen fastlægger rammebestemmelser for økologisk produktion af tangplanter og akvakulturdyr, herunder toskallede bløddyr. De detaljerede regler for økologisk produktion

er indeholdt i forslaget, som harmoniserer de økologiske produktionsmetoder indenfor området på EU-plan.

Det skal sikres, at den økologiske produktion finder sted i områder, hvor der ikke kan ske sammenblanding med produkter og stoffer fra konventionel akvakulturproduktion. Med hensyn til produktionsgrundlaget oplister forslaget en række krav, som skal være opfyldt for økologiske anlæg til produktion af henholdsvis akvakulturdyr og tangplanter.

For akvakulturdyr lægger forslaget op til, at der som udgangspunkt skal anvendes lokallevende arter, og at anlægget efter en udfasningsperiode på 5 år udelukkende forsynes med økologisk opdrættet yngel. Endelig må den økologiske produktion ikke medvirke til forringelse af vilde bestande.

Der foreslås regler for, hvorledes man håndterer samtidig drift af økologisk og ikke-økologisk akvakulturproduktion, og at dette sker gennem afstandsseparation og vandadskillelse. I bilagene reguleres enkeltparametre for produktionen, herunder regler for maksimal dyretæthed og iltindhold i vandet. Det tillades nu i modsætning til tidligere udkast, at der foretages mekanisk beluftning af produktionsvandet, så der sikres den fornødne 65 % iltmætning. Højere vandforbrug som erstatning for beluftning er ikke en brugbar løsning i Danmark, da vand er en begrænset ressource, som er underlagt strenge miljørestriktioner i forhold til det ydre miljø. En yderligere imødekommelse vedrører afstandskravene mellem konventionelle og økologiske anlæg, som tidligere var for store. Disse krav er nu erstattet af dokumentation overfor myndighederne af separation og vandadskillelse.

Der indføres forbud mod recirkulerende produktionsanlæg, der er afhængig af permanent energiforbrug, med mindre disse alene anvendes til opdræt af yngel og sættefisk. Endelig åbner forslaget op for, at man kan bruge vand fra borerer til at køle og varme produktionsvandet med. For så vidt angår salmonider – laks og ørreder – skal selve produktionsvandet dog stamme fra åbne vandsystemer.

Håndtering af dyr før slagtning skal foregå med skånsomhed for at undgå, at de stresses og lider fysisk skade, og forslaget indebærer desuden forbud mod anvendelse af hormoner. Inden for dyrevelfærd var der i de tidligere udkast til forslag lagt op til en udfasning af muligheden for fjernelse af øjenstilken (frugtbarhedsfremmende foranstaltning) på rejer i 2013, men denne er i det aktuelle forslag slettet, således at metoden vil være omfattet af de generelle dyrevelfærdsbestemmelser.

Der er krav om en skriftlig aftale om sundhedsrådgivning indgået med en kvalificeret vanddyrsundhedstjeneste, der skal aflægge besøg på bruget mindst én gang årligt og mindst to gange årligt, hvis der er tale om toskallede bløddyr.

Anvendelsen af veterinærlægemidler begrænses til 2 behandlinger årligt bortset fra, hvis der er tale om vaccinationer eller obligatorisk sygdomsudryddelse. For dyr med en produktionscyklus på under 12 måneder begrænses anvendelsen af veterinærlægemidler imidlertid til én behandling. Herudover begrænses parasitbehandlinger til 2 gange årligt og til en gang årligt, hvor produktionscyklussen er mindre end 18 måneder. Der er angivet en liste over tilladte stoffer til brug herfor.

På kontrolområdet stilles krav om, at producenter foretager en fuld dokumentation af deres driftsindretning, og de skal løbende stille oplysninger til rådighed i form af en ajourført opstilling af produktionsdata (logbog), som skal dokumenteres overfor kontrolmyndighederne.

Forslaget lægger op til, at der fastsættes regler for foderets sammensætning, herunder blandt andet brug af fiskemel, andelen af plantedele og adgangen til i et vist omfang at anvende fodertilsætningsstoffer som for eksempel antioxidanter i form af carotenoide pigmenter (farvestoffer) i foderet. Forslaget indebærer, at farvestofferne kan tilsættes for at opfylde fiskenes fysiologiske behov. Fiskenes fysiologiske behov er ikke præciseret i forslaget.

Der foreslås specifikke krav til produktion og høst af tang og søgræs for at sikre, at de anvendte metoder er bæredygtige. Der fastlægges en økologisk omlægningsperiode på mindst seks måneder for lokaliteter, hvor der høstes tang. Hvis produktionscyklussen er længere end seks måneder, forlænges omlægningsperioden til en hel produktionscyklus. Endvidere foreslås der regler for behandling og forarbejdning af produkterne efter høst.

Forslaget er udbygget med positivlister for en række foderstoffer, behandlingsmidler og rengørings- og desinfektionsmidler, som er blevet til på baggrund af anbefalinger fra en nedsat ekspertarbejdsgruppe.

Forordningen træder i kraft til årsskiftet, men der er lagt op til en 3-årig overgangsperiode for nuværende anlæg med hensyn til efterlevelse af krav om, at mindst 5 % af produktionsarealet skal bestå af naturlig vegetation.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres om forslaget.

Gældende dansk ret

De nye fælles regler medfører ophævelse af de nationale regler i ”Bekendtgørelse om økologisk akvakulturbrug nr. 114 af 23. februar 2004” og ”Bekendtgørelse nr. 115 af 23. februar 2004 om foderstoffer til anvendelse i økologisk akvakulturbrug”. Forordningen vil være direkte gældende i Danmark.

Konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at berøre beskyttelsesniveauet i Danmark.

Det forventes, at forbedrede harmoniseringstiltag i al almindelighed vil kunne øge produktions- og afsætningsmulighederne for såvel økologiske opdrætsfisk som økologisk fiskefoder i EU, samt muliggøre økologisk produktion af alger, skaldyr og andre fiskearter end laksefisk og ål.

For så vidt angår salmonider, dvs. laks og ørreder, vil forslaget have konsekvenser for en fortsat udvikling, etablering og opretholdelse af økologiske akvakultur i Danmark, idet de danske dambrug ikke kan fortsætte med at tilføre vand fra andre kilder end åer og vandløb, herunder fra grundvandsboringer, med henblik på bl.a. at undgå smitterisici fra åvand. Beliggenheden af produktionen er herudover ofte valgt ud fra adgang til vandboringer.

Det tillades dernæst ikke i forslaget at udnytte miljøfordele ved brug af nogen form for vandrecirkulerende produktionsanlæg i forbindelse med spisefisk, men gerne ved produktion af yngel og sættefisk. Recirkulering af produktionsvandet er en produktionsform, som i stigende grad finder anvendelse i dansk produktion for at optimere vandforbruget og leve op til stigende miljøkrav.

En vedtagelse af forslaget vil med det nuværende produktionsvolumen ikke medføre øgede administrative byrder til offentlig økologikontrol.

Høring

Sagen har været sendt i skriftlig høring i §5-udvalget (fiskeri), Det Rådgivende Fødevarerudvalgs EU-underudvalg og Det Økologiske Fødevareråd. Et tidligere udkast har været i høring på høringsportalen. Der er indkommet følgende høringssvar:

3F meddeler, at man er enig i, at det ikke skal være tilladt at anvende formalin og andre kemikalier i den økologiske akvakultur og tangplanter. 3F ser dog gerne, at de kemikalier, det er tilladt at bruge over forholdsvis kort tid bliver forbudt, idet 3F ikke finder, at de er forenelige med de økologiske principper.

Dansk Fisk har følgende bemærkninger til sagen:

- Der skal være mulighed for recirkulering, da dette er den mest miljøvenlige produktionsform med mindst mulig brug af vand.
- Der skal være mulighed for brug af energi til cirkulation af vand.
- Anlæg skal kunne være overdækket, da dette sikrer fiskene bedst muligt – både miljøsygdoms- og produktionsmæssigt.
- Der skal ikke alene bruges overfladevand, da dette ikke er så rent som egne boreriger.

Dansk Akvakultur er af den opfattelse, at der på flere områder er sket forbedringer i det reviderede udkast. Foreningen påpeger dog, at der også er nye vilkår i teksten, som kan få meget alvorlige konsekvenser for økologisk fiskeopdræt, hvis dette ikke udtages eller tilrettes:

For det første anfører Dansk Akvakultur, at den reviderede tekst vedrørende parasitbehandlinger er særdeles problematisk. Oprindeligt var teksten tiltænkt antiparasitære behandlinger, der involverede godkendte mediciner til direkte behandling af fisk. Nu kobles teksten til brugen af de stoffer, som anvendes i forbindelse med vanddesinfektion for at decimere parasitter og andre patogener i vandfasen. Gennemføres teksten vil det uden tvivl resultere i at meget få danske dambrug vil kunne omlægge til økologisk drift, ligesom fiskene på de få økologiske anlæg vil få dårligere velfærd og oftere blive klinisk syge. For alle andre dyrearter under økologisk drift er der ingen begrænsninger i antallet af tilladte antiparasitære foranstaltninger, hvilket naturligvis også skal gælde for fisk. I øvrigt lever teksten ikke op til den nuværende gældende EU-lovgivning på medicinområdet. Dansk Akvakultur ønsker, at begrænsningen i antallet af tilladte behandlinger bortfalder.

For det andet påpeger Dansk Akvakultur, at forslaget i dets nuværende version synes at umuliggøre anvendelse af recirkulering af produktionsvand i fiskeopdrætsanlæg i det åbne land. Jf. udkastets definition på lukkede recirkulerende systemer, som ikke er tilladte. Jf. definitionen tillades det ikke, at der er behov for et permanent energiinput for at stabilisere miljøet i systemet. Hvis dette kan tolkes som, at der ikke må anvendes energi til kontinuerlig recirkulering af produktionsvandet (herunder beluftning af det rensede returvand) medfører dette en

udelukkelse af muligheden for anvendelse af recirkuleringsteknologi i økologiske fiskeopdrætsanlæg, hvilket vil være til stor skade for udviklingen af økologisk fiskeopdræt i Danmark. Det fremgår ikke af teksten, at anvendelse af energi til recirkulering af produktionsvandet er tilladt. Recirkulering af produktionsvand i fiskeopdrætsanlæg vil ikke kunne finde sted uden anvendelse af energi – typisk i form af elektricitet. Efter Dansk

Akvakulturs mening er det meget vigtigt for udviklingen af dansk økologisk fiskeopdræt, at recirkulering tillades til produktion af økologiske spisefisk i det endelige regelsæt for økologisk fiskeopdræt i EU.

For det tredje finder Dansk Akvakultur det meget uheldigt, at forslaget ikke vil tillade anvendelse af grundvandsboringer til vandforsyning. Flertallet af de økologiske danske dambrug som har de mindste problemer omkring sygdom i fiskebestanden fødes netop med vand fra grundvandsboringer eller væld, ifølge Dansk Akvakultur. Der er tale om en meget vigtig smittefri vandkilde - særlig i områder med stort sygdomstryk i overfladevand, ligesom temperaturen i grundvand er stabil og medfører mere stabile produktionsbetingelser (medfører mindre stress, mindre sygdom og dermed mindre risiko for anvendelse af medicin hos fiskene). Hertil kommer, at nogle af de danske økologiske dambrug kun har grundvand som mulig vandkilde (med myndighedernes tilladelse dertil), idet man netop har placeret disse dambrug således, at vældvand eller grundvand er vandkilden - og at det rensede produktionsvand herefter udledes til en recipient i form af et vandløb.

Endelig finder Dansk Akvakultur, at en max. bestandstæthed på 10 kg/m³ for regnbueørred i havbrug er meget lav og savner begrundelse herfor – al den stund, at den økonomiske bæredygtighed for økologisk havbrugsproduktion vil komme til at lide kraftigt herunder og formentlig ikke vil være økonomisk bæredygtig. Den maximale bestandstæthed på regnbueørred i havbrug ønskes hævet til 15 kg/m³, som det tidligere har været foreslået.

Landbrugsraadet bemærker sammen med Økologisk Landsforening og på vegne af øvrige medlemsorganisationer, at der er sket betydelige forbedringer i det foreliggende udkast, men at der også er sket ændringer, der sammen med de nye ændringer vil have negative konsekvenser for udviklingen af produktionen af dansk økologisk akvakultur. Bl.a. påpeger Landbrugsraadet, at det er helt afgørende, at recirkulering, som det i dag praktiseres i Danmark, tillades i den fremtidige økologiske produktion af fisk. Det er således behov for en nærmere afklaring af dette. Som forslaget læses af organisationerne er der en definition på lukkede recirkulerende systemer, og det er disse, som ikke tillades. Jf. definitionen tillades det ikke, at der er behov for et permanent energiinput for at stabilisere miljøet i systemet. Dog kan systemer ikke recirkulere uden energiforbrug. Såfremt det kun er tilladt at anvende recirkulerende systemer til opdræt af yngel og sættefisk, så kan organisationerne umiddelbart ikke støtte forslaget på nuværende tidspunkt.

Landbrugsraadet understreger, at det er vigtigt at få sikret mulighederne for at anvende grundvandsboringer som vandkilde og til sikring af sundheden hos fiskene. Endvidere finder Landbrugsraadet, at kravene til eksempelvis overvågning i forhold til bestandenes tæthed virker bureaukratiske. Det virker uhensigtsmæssigt, at der kræves denne overvågning, når de ikke er efterfulgt af en nærmere beskrivelse, om formålet, herunder hvorledes disse forhold skal anvendes og overvåges.

I forhold til brugen af astaxathin ønsker Landbrugsraadet en mere skærpet formulering i brugen af stoffet. Den nuværende formulering er en åbning til at give astaxathin i mængder, som farver kødet. Astaxathin må kun anvendes til at opfylde fiskenes fysiologiske behov og ikke for at farve fiskekødet.

Landbrugsraadet ønsker, at formaldehyd udgår som produkt til rensning og desinficering og stiller spørgsmål ved, hvorvidt iodophore (optræder i bilaget over stoffer til parasitbekæmpelse) er uproblematisk at benytte i forhold til miljø og sundhed, og hvorvidt kobbersulfat overhovedet bør tillades.

I forhold til ikrafttrædelse bør denne være mindst et år fra vedtagelse, ifølge Landbrugsraadet, og afslutningsvis bemærker Landbrugsraadet, at forslaget ikke forholder sig til påvirkningerne af det ydre miljø. Det bør overvejes, om dette på sigt bør indarbejdes.

Forslaget og tidligere arbejdsdokumenter er blevet drøftet i en følgegruppe med repræsentanter fra Det Økologiske Fødevareråd, hvor indholdet af høringssvarene også er kommet frem.

De oprindelige bemærkninger fra Dansk Akvakultur og Økologisk Landsforening sammenholdt med det nuværende forslag afspejler en imødekommelse på 2 væsentlige punkter. Således tillades det nu at foretage mekanisk beluftning af produktionsvandet, så der sikres den fornødne 65 % iltmætning. Dette har ifølge Dansk Akvakultur positiv indflydelse på fiskenes velfærd, hvilket vil minimere sygdomsudbrud hos fiskene og dermed behovet for anvendelse af medicinsk behandling af syge fisk.

En yderligere imødekommelse vedrører afstandskravene mellem konventionelle og økologiske anlæg, som tidligere var for store. Disse krav er nu erstattet af dokumentation overfor myndighederne af separation og vandadskillelse.

Herudover er Formalin og Kloramin udgået som hjælpestoffer af forslaget og Blåsten udfases over en 5-årig periode. Dette er en delvis imødekommelse, da Dansk Akvakultur gerne havde set blåsten helt udgå.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Danmark er tilhænger af øget harmonisering på det højest mulige niveau på økologiområdet, som blandt andet kan medvirke til øget samhandel med flere typer økologiske produkter.

Regeringen ønsker forslaget ændret, således at det fremstår som et brugbart alternativ til konventionel dambrugsdrift gennem mulighed for brug af vand fra borer, og brug af en produktionsteknik baseret på anvendelse af recirkulationsvand, også i indendørs anlæg. Herudover er det vigtigt, at reglerne udformes således, at de signalerer en klar forskel mellem økologisk og konventionel dambrugsdrift.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der foreligger ikke oplysninger om andre medlemsstaters holdninger til forslaget.

Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.